

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa P. B.

przeciwko W. L. (L.)

o ustalenie wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 września 2014 r.,

skarg kasacyjnych pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w G.

z dnia 9 maja 2013 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1) odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z dnia 9 maja 2013 r. oddalił apelację pozwanego W. L. od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 14 września 2009 r. w sprawie o ustalenie wypadku przy pracy.

Pozwany W. L. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 maja 2013 r. w formie dwóch odrębnych pism procesowych, podpisanych przed dwóch różnych pełnomocników.

W pierwszej skardze kasacyjnej z dnia 18 września 2013 r. podniesiono zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 3 ust. 1

ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a także prawa procesowego, to jest art. 382 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. w związku z art. 235 k.p.c. i 232 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na jej „oczywistą zasadność, wynikającą z niebudzących wątpliwości uchybień sądu okręgowego, rażąco naruszających obowiązujące normy prawne, co też skutkuje iż skarga jest w pełni zasadna i konieczna”.

W uzasadnieniu tego wniosku autor skargi wskazał na oczywiste naruszenie prawa w wyniku zastosowania art. 3 ust. 1 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych do niewystarczająco ustalonego stanu faktycznego, zwłaszcza wobec braku stanowczego ustalenia, jaki charakter miał wykonywany przez powoda P. B. demontaż zaworu i czy doznany przez niego uraz miał związek z pracą. Zdaniem skarżącego, powyższe naruszenie jest przede wszystkim wynikiem uchybień procesowych, jakich dopuścił się Sąd orzekający, prowadząc postępowanie dowodowe i dokonując ustaleń stanu faktycznego. Wadliwy przebieg postępowania, wynikający z poczynienia nowych ustaleń co do związku przyczynowego pomiędzy wykonywaną pracą a doznany uraz, pomimo braku nowych dowodów obiektywnie przemawiających za takimi ustaleniami, skutkowało wydaniem rozstrzygnięcia, mimo że istniały wątpliwości w zakresie spełnienia wszystkich przesłanek warunkujących uznanie zdarzenia z dnia 9 września 2008 r. za wypadek przy pracy.

W drugiej skardze kasacyjnej z dnia 20 września 2013 r., zarzucono wyrokowi Sądu Okręgowego z dnia 9 maja 2013 r. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. oraz przepisów postępowania, to jest art. 278 § 1 w związku z art. 227 k.p.c., art. 316 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c.

Wnoszący skargę podniósł, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie : (-) „czy w sytuacji, gdy opinia biegłego sądowego w sposób jednoznaczny wskazuje na brak związku przyczynowego pomiędzy czynnościami jakie wykonywał pracownik, a urazem jakiego doznał, przyczyna i związek

przyczynowy mogą być ustalone w oparciu o przesłankę ewentualnej nieostrożności, czy też przyczyna zewnętrzna i jej związek przyczynowy z urazem jako przesłanka decydującą o uznaniu zdarzenia za wypadek przy pracy powinien być ustalony jako okoliczność konkretna, umiejscowiona w konkretnym zdarzeniu i oceniona jako obiektywnie możliwa do wystąpienia”; (-) „czy przy ustaleniu że dane zdarzenie jest wypadkiem przy pracy Sąd powinien przy ustalaniu związku pomiędzy czynnościami pracownika a wystąpieniem urazu kierować się obiektywnymi kryteriami i zastosować miernik adekwatnego związku przyczynowego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy zatem przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez

potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPIUS 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawnej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Skarga kasacyjna z dnia 18 września 2013 r. nie jest oczywiście uzasadniona w zaprezentowanym rozumieniu. Wbrew twierdzeniom skarżącego, który zarzucił Sądowi Okręgowemu brak stanowczego ustalenia, jaki charakter miał wykonywany przez powoda P. B. demontaż zaworu i czy doznany przez niego uraz miał związek z pracą, Sąd dokonał takich ustaleń. Sąd drugiej instancji ustalił bowiem w sposób stanowczy, że powód był uprawniony do samodzielnej naprawy uszkodzeń w samochodach. W momencie wypadku demontował zawór powietrza z ramy samochodu. Bezpośrednio przed wypadkiem przystąpił do odkręcania śruby, która była zabezpieczona – musiał więc użyć zwiększonej siły, co doprowadziło do uderzenia w oko. W ocenie Sądu, było to spowodowane przez czynnik ludzki, to znaczy możliwą niezręczność przy odkręcaniu śrub mocujących zawór. W tej

sytuacji, w opinii Sądu Okręgowego, pomiędzy czynnościami powoda a doznanym przez niego urazem wystąpił związek przyczynowy. Zdarzenie było nagłe, spowodowane przyczyną zewnętrzną, pozostawało w związku z wykonywaną pracą i spowodowało uraz.

Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, ocena materialnoprawna roszczenia powoda (jego zasadności) została zatem dostosowana do ustalonego stanu faktycznego. Kwestionując to i podnosząc oczywiste, jego zdaniem, naruszenie art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania brak jest powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia przepisów postępowania), skarżący w istocie kwestionuje więc dokonane przez Sąd drugiej instancji ustalenia faktów i ocenę dowodów. Tymczasem, podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), co oznacza, że w przypadku przyjęcia skargi do merytorycznego rozpoznania Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić takich zarzutów, a co za tym idzie przy rozstrzyganiu zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego byłby związany dokonanymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W skardze kasacyjnej z dnia 20 września 2013 roku, skarżący wskazał z kolei na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

W przypadku występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z

dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Sformułowane przez skarżącego we wniosku o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania pytania nazwane zagadnieniem prawnym, nie spełniają wyżej wskazanych kryteriów. Przede wszystkim, skarżący, wskazując na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego nie odnosi go do żadnych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Tym samym nie podejmuje w ogóle próby wykazania, że sformułowane przez niego wątpliwości, będące w istocie próbą uzyskania oceny zasadności zarzutów kasacyjnych, stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Jeszcze raz wypada natomiast przypomnieć, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego

wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma bowiem podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC z 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP z 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda z 2004 7-8, poz. 51). Niewystarczające jest więc samo sformułowanie zagadnienia prawnego, bez przedstawienia juredycznej argumentacji służącej wykazaniu, że zagadnienie to rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, Lex nr 393883 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 311/09, LEX nr 604212).

Niezależnie od tego, należy również podkreślić, że pierwsze pytanie wychodzi z oczywiście błędnego założenia, że to biegły, a nie Sąd, jest odpowiedzialny za ustalenie związku przyczynowego pomiędzy wykonywaną pracą a doznany urazem. Co do drugiego zagadnienia, odpowiedź na nie wydaje się oczywista. Sąd powinien kierować się obiektywnymi kryteriami i zastosować miernik adekwatnego związku przyczynowego.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego też, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie 98 § 3 k.p.c. i § 12 ust. 1 w związku z § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.